

Vergaderjaar 2025–2026

36 800 XVI

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) voor het jaar 2026

Nr. 5

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 16 september 2025

Hierbij bied ik uw Kamer een overzicht van de belangrijkste uitgaven die zijn opgenomen in de Ontwerpbegroting 2026 van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Deze uitgaven en verplichtingen worden ingevolge artikel 105 van de Grondwet ter autorisatie aan het parlement voorgelegd. In de toelichting van de maatregelen is de meerjarige doorwerking opgenomen. Daarmee biedt dit overzicht inzage in de grootste wijzigingen die zijn verwerkt in de eerste supplettoire begroting die betrekking hebben op het jaar 2026 en de wijzigingen die in de Ontwerpbegroting zijn opgenomen.

Belangrijkste budgettaire mutaties 2026 (bedrag x € 1.000)	Art.	2026
1) RSV-immunisatieprogramma	1	26.200
2) PAIS	1	8.500
3) COVID-19 vaccinatieprogramma	1	140.000
4) Stijgende aantallen abortussen	1	8.719
5) Aanvullend Zorg- en Welzijn Akkoord	1,2,3,4	125.000
6) Subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden (SOV)	2	27.000
7) Inzet vrijwilligers in de palliatieve terminale zorg	3	6.000
8) Invoering European Disability Card	3	3.269
9) EU Richtlijn geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld	3	865
10) Hoofdpijnenakkoord Ouderen	3	39.000
11) PGB2.0	3,10	33.500
12) Zorguitgaven BES-eilanden	4	22.114
13) Wisselkoers BES-eilanden	4	19.096
14) Staatscommissie Zorgstelsel	4	955
15) DUTCH	4	29.000
16) Uitspraak kosten kinderopvang pleegouders	5	7.300
17) Vernieuwingsplan Westerbork	7	7.500
18) Bijdrage AI-fabriek	10	500
19) Nieuwe directie Open Overheid	10	15.877
20) Dekking OCW begroting	11	15.070
21) Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo	11	- 225.000

Belangrijkste budgettaire mutaties 2026 (bedrag x € 1.000)	Art.	2026
22) Backpay	11	50.000
23) Vrouwenopvang	-	- 12.000

RSV-immunisatieprogramma

Het streven is om in het najaar 2025 te starten met het vaccineren van baby's in hun eerste levensjaar. De uitvoering en de kosten voor de vaccins zijn hoger uitgevallen dan van tevoren geraamd. De meerkosten hiervoor bedragen in 2026 € 26,2 miljoen, aflopend naar € 24 miljoen in 2030. Daarna is er structureel € 21,9 miljoen beschikbaar.

PAIS

Om de mensen die lijden aan een Post-Acuut Infectieus Syndroom (PAIS) te kunnen blijven ondersteunen, wordt in 2026 € 8,5 miljoen vrijgemaakt.

COVID-19 vaccinatieprogramma

Er worden middelen vrijgemaakt om ook in 2026 uitvoering mogelijk te maken voor het COVID-19 vaccinatieprogramma. Dit kost incidenteel € 140 miljoen.

Stijgende aantallen abortussen

Door een stijging in het aantal uitgevoerde zwangerschapsafbrekingen in abortusklinieken, nemen de totale kosten van de subsidieregeling abortusklinieken toe. Het budget wordt opgehoogd met structureel € 8,6 miljoen.

Aanvullend Zorg- en Welzijn Akkoord (AZWA)

Afgelopen juli is een onderhandelaarsakkoord bereikt over het AZWA. Met het AZWA wordt erop ingezet om de toegankelijkheid van zorg en ondersteuning gelijkwaardiger te maken. Ondanks dat het AZWA officieel in gaat in 2027, worden er in 2026 ook al middelen uitgegeven ter voorbereiding van de uitvoering van het AZWA. Dit zijn onder andere middelen voor opleidingen zorg en welzijnsbreed, bekostiging van arbitrage, een innovatieprogramma voor nieuwe medische technologie, een landelijke helpdesk digitale zorg, doorbraakprojecten die regeldruk verminderen, het opzetten van een vaccinatiecampagne gordelroos en overbruggingsmiddelen tussen het IZA, GALA en AZWA voor gemeenten. Hiervoor wordt op de VWS-begroting in 2026 € 125 miljoen beschikbaar gesteld. Deze investeringen lopen op tot structureel € 684 miljoen na 2030.

Subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden (SOV)

Het CAK vergoedt zorgkosten aan zorgaanbieders die medisch noodzakelijke zorg verlenen aan onverzekerde personen. Op basis van de uitgavenrealisatie in 2024 verwacht het CAK dat deze uitgaven vanaf 2025 hoger uitvallen dan het beschikbare budget. Het budget voor 2026 wordt met € 27 miljoen verhoogd. Structureel wordt het budget met € 25 miljoen verhoogd.

Inzet vrijwilligers in de palliatieve terminale zorg

Er wordt structureel € 17 miljoen toegevoegd aan de subsidieregeling om de tegemoetkoming voor de inzet, opleiding en coördinatie van de vrijwilligers in organisaties voor palliatieve terminale zorg te kunnen voortzetten. In 2026 is € 6 miljoen toegevoegd, oplopend naar € 17 miljoen in 2029.

Invoering European Disability Card

Vanuit de Europese Commissie zijn richtlijnen voor een nieuwe Europese Gehandicaptenkaart gesteld. De kaart moet erkend worden door de gehele EU en het makkelijker maken voor personen met een beperking om door de EU te reizen en gebruik te maken van faciliteiten voor mensen met een beperking in andere EU-lidstaten. Hiervoor is voor 2026 € 3,3 miljoen beschikbaar gesteld. Structureel bedraagt dit € 5 miljoen.

EU-richtlijnen geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld

Richtlijn (EU) 2024/1385 inzake de bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld is aangenomen en moet op 14 juni 2027 zijn geïmplementeerd.

De richtlijn raakt alle onderdelen van de inzet op huiselijk geweld, geweld tegen vrouwen en ook kindermishandeling. In 2026 is hier € 0,9 miljoen voor gereserveerd. Structureel bedraagt dit € 3,3 miljoen.

Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg (HLO)

Medio 2025 is het HLO afgesloten. In het HLO wordt ingezet op het terugdringen van de arbeidsmarkttekorten en het toegankelijk houden van de ouderenzorg en daarvoor benodigde ondersteuning. In 2026 is hiervoor € 39 miljoen gereserveerd en vanaf 2027 structureel € 60 miljoen.

PGB2.0

Omdat PGB 2.0 in ieder geval tot en met 2027 in het beheer van VWS blijft, is budget voor personeel en het aanhouden van doorlopende contracten en licenties benodigd. Om de huidige werkzaamheden te kunnen blijven uitvoeren is hiervoor in 2026 en 2027 respectievelijk € 33,5 miljoen en € 32,5 miljoen benodigd.

Zorguitgaven BES-eilanden

Er komt extra budget beschikbaar voor de toegenomen zorguitgaven op de BES-eilanden, waarvan € 22 miljoen in 2026 en structureel € 21 miljoen vanaf 2030. Deze middelen zijn bedoeld voor zowel de prijsstijging als gestegen kosten door een hogere zorgvraag.

Wisselkoers BES-eilanden

Door een gewijzigd wisselkoerseffect met de BES-eilanden, is er een tegenvaller van € 19,1 miljoen in 2026, aflopend naar € 13 miljoen in 2029. In 2030 leidt het tot een meevaller van € 5,1 miljoen.

Staatscommissie Zorgstelsel

Onlangs is een Kamermotie aangenomen om voorbereidingen te treffen voor een staatscommissie voor een toekomstbestendig en weerbaar

zorgstelsel. Ter uitvoering van deze motie is er voor zowel 2026 als 2027 € 1 miljoen beschikbaar gesteld.

DUTCH

De Digital United Training Concept for Healthcare (DUTCH) is een Nationaal Groeifonds (NGF) programma dat werkt aan een nieuwe manier van opleiden en ontwikkelen van zorgprofessionals in de ziekenhuizen. Vanuit de eerder voorwaardelijk toegekende middelen aan dit programma is voor 2026 een additioneel bedrag van € 29 miljoen beschikbaar gesteld, en voor 2027 € 5 miljoen.

Uitspraak kosten kinderopvang pleegouders

Een recente gerechtelijke uitspraak heeft bepaald dat pleegzorgaanbieders kosten voor kinderopvang als bijzondere kosten van pleegouders moeten vergoeden. Er wordt in de jaren 2025 tot en met 2027 € 7,3 miljoen toegevoegd aan het Gemeentefonds, zodat pleegzorgaanbieders deze kosten kunnen dekken. Structureel wordt vanaf 2028 € 0,4 miljoen toegevoegd aan het Gemeentefonds.

Vernieuwingsplan Westerbork

In 2026 en 2027 wordt in totaal € 15 miljoen (€ 7,5 miljoen per jaar) aan middelen vrijgemaakt om bij te dragen aan de realisatie van het vernieuwingstraject Kamp Westerbork.

Nieuwe directie Open Overheid

Ter financiering van de nieuwe directie Open Overheid is bij de 1^e suppletoire begroting voor 2026 en 2027 € 18,3 en € 19,0 miljoen incidenteel vrijgemaakt en vanaf 2028 structureel € 9 miljoen. Bij ontwerpbegroting 2026 is het budget voor 2026 met € 2,5 miljoen verlaagd.

Dekking OCW begroting

Ter dekking van de terugdraaiing van enkele bezuinigingen op de OCW-begroting (motie Bontenbal), heeft VWS een taakstelling op apparaatskosten gekregen van € 15,1 miljoen structureel. Deze taakstelling is structureel ingevuld bij de 1e suppletoire begroting van VWS.

Bijdrage AI-fabriek

Het consortium voor de nationale AI-Factory heeft met steun van het kabinet in juni een aanvraag ingediend voor een nationale AI-Fabriek indienen bij de Europese Commissie. Deze ontwikkeling sluit aan bij de VWS-ambities uit de NVS en de concept-AZWA afspraken om met inzet van AI administratieve lasten te verlichten, arbeidsproductiviteit te verhogen en werkdruk terug te dringen. Voor de AI-Fabriek wordt er in totaal € 2 miljoen vanuit de VWS-begroting naar de EZ-begroting overgeheveld. Het bedrag in 2026 is € 0,5 miljoen.

Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo

De invoering van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage Wmo 2015 kan niet eerder dan per 1 januari 2027 plaatsvinden. Dit leidt tot een besparingsverlies in het Gemeentefonds van € 225 miljoen euro.

Dit staat als min-bedrag genoteerd omdat het vanaf de VWS-begroting wordt overgeheveld naar het Gemeentefonds.

Backpay

In de Voorjaarsnota 2025 is een eenmalige reservering van 50 miljoen euro getroffen ten behoeve van de backpay voor weduwen van voormalig KNIL-militairen en ambtenaren in Nederlands-Indië. Met deze mutatie wordt gewaarborgd dat deze middelen behouden blijven (in 2026), aangezien het niet haalbaar is om de regeling in 2025 al op te zetten.

Vrouwenopvang

Vanaf 2026 wordt structureel € 12 miljoen toegevoegd aan de decentralisatie uitkering Vrouwenopvang ten behoeve van extra opvangplekken. Over de nadere afspraken en verdeling van deze middelen vindt nog gesprek plaats tussen Rijk en gemeenten. Er staat een min-bedrag genoteerd omdat het een overheveling naar het Gemeentefonds betreft.

Ik hoop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
J.A. Bruijn